

HẢI VÂN QUAN

*Chiều chiều mây phủ Ải Vân
Chim kêu ghènh đá gẫm thân lại buồn (*)*

Ải Vân đây là đèo Hải Vân. Ngày nay, đường đèo trải nhựa, rộng rãi, sạch sẽ, trên đỉnh đèo còn có chỗ nghỉ chân, với hàng quán giải khát và ăn uống cho du khách thong thả ngắm cảnh. Hải Vân được coi là một thắng cảnh đẹp ở Đà Nẵng, một điểm du lịch cho khách thập phương. Nhưng ta thử để trí tưởng tượng đi ngược lại dòng thời gian, mấy trăm năm về trước, đường mòn gập ghềnh, hiểm trở, cây rừng phủ kín, hoang vắng, heo hút của chốn biên thùy, câu ca dao trên có lẽ là tâm trạng của vợ người lính nơi đồn ải chẳng.

Đúng như cái tên Hải Vân. Từ đỉnh đèo nhìn xuống, bên dưới là biển, trên trời là mây. Vào ngày có mây và nắng, nắng xuyên qua mây tạo ra những tia sáng chiếu xuống mặt biển xanh lung linh, tuyệt đẹp. Có thể Vua Lê Thánh Tôn mới đặt tên là Thiên Hạ Đệ nhất hùng quan.

Trường Sơn, dãy núi dài dằng dặc, đã được nhắc nhở trong bao nhiêu thi ca Vietnam, chia thành Trường Sơn Bắc và Trường Sơn Nam bởi dãy núi Bạch Mã thọc ngang ra biển. Cái thọc ngang ngược cắt miền trung ra tại Thừa Thiên hẳn phải làm sự giao lưu giữa hai miền ngày xưa khó khăn lắm. Nhưng cũng vì đó mà tiền nhân đã phải phạt núi, đốn rừng vạch lối tìm ra con đường quanh co để giao tiếp. Con đường mòn lên cao xuống thấp đó là tiền thân con đèo Hải Vân ngày nay. Nếu không có Bạch Mã, có lẽ đã không có Hải Vân. Đèo Hải Vân ngày xưa thuộc châu Ô và Lý của Chiêm Thành, Chế Mân ham sắc Huyền Trân công chúa dâng cả hai Châu cho nước Nam, lúc đó còn là Đại Việt. Đèo Hải Vân ngày nay nằm trên ranh giới Thừa Thiên Huế và Đà Nẵng. Từ trên đèo nhìn xuống, mé Đà Nẵng là bán đảo Sơn Trà, xuôi về hướng Thừa Thiên là bãi biển Lăng Cô, êm đềm và đẹp như tranh.

Bán đảo Sơn Trà

Làng chài Lăng Cô

Chính vì cái địa thế tuyệt đẹp của Hải Vân, lại nằm bìa ranh giới hai tỉnh nên gây ra những tranh chấp ranh giới giữa Thừa Thiên và Đà Nẵng. Vài năm trước, Thừa Thiên, nhân lúc Đà Nẵng sơ ý, đã mang quân biên phòng đến trấn ngay khoảnh đất bao gồm đảo Sơn Trà con và bãi Khềm là chỗ thọc ra biển xa nhất, đẹp nhất, dưới chân núi đèo Hải Vân, nơi còn đang trong vùng tranh chấp của hai tỉnh. Rồi gần đây, nhóm lãnh đạo Thừa Thiên, trong những cái đầu thiếu chút ánh sáng, nhìn xa không quá gang tay, đã ký hợp đồng 50 năm cho bọn Tàu Trung Hoa thuê đứt vùng đất biển đẹp nhất đó để khu nghỉ dưỡng. Nhóm Đà Nẵng phản đối rùm beng, nhờ đó thiên hạ biết chuyện. Bãi Khềm mà bọn Tàu muốn thuê, theo địa hình, là một địa linh của nước Nam. Nắm được cái đó là nắm được Hải Vân và cái yết hầu nước Nam ta. Ta còn biết cái địa linh đó thì cái bọn chuyên về địa lý, tin vào long mạch như chúng thế nào chả thông. Bọn Tàu ma mãnh lắm. Nói là khu nghỉ dưỡng, ai biết được chúng sẽ toan tính điều gì. Một khi đất đã trao tay đổ anh Việt nào bèn mắng vô được, chúng có thiết lập cả sư đoàn biển cũng chả ai hay! Nắm được Hải Vân là nắm cả nước Việt chỉ là thời gian. Vua Lê Thái Tông khi tham quan đèo đã chả từng nói: " Một khi đã đặt được chân lên đỉnh Hải Vân thì con đường đi tới, đi

hết chiều dài đất nước chỉ còn là vấn đề thời gian” . (*)

Cũng may chuyện đổ bể , phản đối nổi lên đùng đùng, dự án đã bị hoãn lại, hi vọng sẽ bị huỷ luôn, chứ nếu không cái yết hầu của đất Việt đã bị bọn Chệt nắm gọn. Nhưng đó là chuyện bây giờ, tương lai khó biết, bọn Tàu có bao giờ bỏ qua âm mưu thôn tính đất Việt , dùng đồng tiền khuynh đảo là cái chước của chúng. Nhiều lãnh tụ Việt Nam đua nhau lấy cờ làm kinh tế, làm những điều khuất tất trung ương không hề biết hay biết mà làm ngơ. Nước Nam ngày nay dường như mỗi vùng là một lãnh chúa, tự tung tự tác bi xúi dục làm theo ý mình hay ý cái túi mình mà không cần biết đến hậu quả như thế nào. Vụ chặt ngàn cây xanh ở Hà Nội biết đâu lại không có bàn tay phong thủy Tàu dính vào.

Một quán ăn trên con đồi nhỏ, có chỗ ngắm cảnh hướng về bán đảo Sơn Trà và dốc đèo lên từ ngã Đà Nẵng để khách vừa giải khát vừa thưởng ngoạn. Còn gì tuyệt hơn, sáng sớm uống ly cà phê đậm đặc, thả mắt ngắm con đường đèo uốn khúc, nổi bật trên nền núi xanh, nom tĩnh lặng như một bức tranh, chỉ lâu lâu một chiếc xe du khách ngộ nguậy bò lên dốc nhắc khách trở về thực tại.

...Lữ khách dừng bên quán xưa
Mơ màng nghe tiếng chuông chiều... (Dừng bước giang hồ)

Những năm đầu sau khi hầm Hải Vân được khai trương, đèo Hải Vân hoang vắng, hàng quán dẹp đi gần hết. Những năm sau, đỉnh đèo trở nên một điểm thưởng ngoạn, Cửa hàng bán quà lưu niệm xuất hiện trở lại, bãi đậu xe trải nhựa, kẻ lằn, xe chở du khách nhộn nhịp chứng tỏ thắng cảnh Hải Vân đã mang lại sự sầm uất cho dân miền núi này.

Cửa Ải Hải Vân

Hải Vân Quan xây từ đời Trần, Hải Vân Quan có lẽ là cửa ải, đồn canh duy nhất kiểm soát con đường độc đạo, hiểm trở nối nước Nam và Chiêm Thành. Dân buôn bán, kẻ buôn lậu hàng, cưỡi ngựa, đi xe, hay cuốc bộ, đoàn quân xâm lăng hay chinh phạt thấy đều phải qua nẻo này- trừ phi theo đường biển. Vị trí chiến lược nhiều thế kỷ trước giờ chỉ là một cổng gạch trơ trọi, điêu tàn trên mỏm đồi nhỏ, con đường chiến lược còn lại là con dốc nhỏ với những bậc thang hư hỏng chỉ cho những du khách tò mò lần lên xem. Một nhắc nhở cho những ai còn luyến tiếc quá khứ- những gì vĩ đại của ngày trước, theo đà tiến hóa, sẽ chỉ là trò chơi của ngày sau. Thật thế, nếu người Pháp không mở đường lớn, vòng bên dưới thì cái cổng vĩ đại cho người bộ hành, xe ngựa, xe thổ mộ ngày trước sao cho xe tải, xe buýt, xe tăng ngày nay chui lọt!

... Lối xưa xe ngựa hồn thu thảo

Nền cũ lâu đài bóng tịch dương.. (Bà Huyện Thanh Quan)

Những bậc thềm đá rêu phong đồ nát dẫn đến cửa ải Hải Vân: Cửa Đệ Nhất Hùng Quan hướng về Đà Nẵng.

Lô cốt với lối châu mai hướng xuống sườn đèo được xây từ thời Pháp thuộc, một dấu ấn trong lịch sử. Người Pháp trăm năm trước nhận ra vị trí chiến lược của đèo Hải Vân cũng như vua Trần ngày xưa. Từ Hải Vân quan ngó ra xa là Biển Đông, nhìn thẳng xuống là đường đèo bò quanh, có gì ngọ nguậy bên dưới bên trên rõ hết. Ngày nay, khoa học tiến bộ, vệ tinh quanh quần trên trời, cái thế chiến lược của Hải Vân chắc cũng không còn quan trọng như xưa nữa. Sườn đèo hiểm trở có lẽ giữ vai trò trọng yếu hơn. Được biết bộ tư lệnh quân khu 5 của Việt Nam đóng ở triền đèo vì lẽ đó chăng?

Khúc đèo tay áo

Chuyến xe lửa chiều

Toàn bộ hệ thống đường sắt Việt Nam ngày nay là do công lao người Pháp từ thế kỷ trước. Tuyến đường xuyên Đông Dương và xuyên Nam Bắc năm 1936 thông qua Hải Vân vẫn không thay đổi, có chăng là hai bên đường được đổ sỏi đá và làm sạch hơn còn thì vẫn là đường sắt chiều ngang 1m, kỹ thuật từ thế kỷ trước (*).

Nhưng biết đâu vì thế đi xe lửa Việt Nam ta vẫn có được cái cảm giác hoài cổ ngày xưa, cái cảm giác xập xình, lung lay, không êm ru, vùn vụt như chuyến tàu Âu Châu. Cái cảm giác romantic đó không biết có che dấu được sự e ngại về rủi ro, tai nạn. Tai nạn đường sắt Việt Nam gây ra bởi đường rầy quá cũ là một đề tài nhức đầu, đã có trường hợp xe lửa chỉ húc trúng con bò cũng đủ làm đầu tàu lật .

Cung đường sắt vòng quanh Hải Vân lượn qua biển Lăng Cô, trên là đèo, dưới là biển xanh biếc, cát trắng, sóng bạc lăn tăn sát bờ. Qua cửa sổ tàu là một vùng biển xanh biếc, tĩnh mịch, xa xa làng chài êm ả với những con tàu đánh cá thả neo sát bờ, những chiếc thuyền con lững lờ, anh ngư phủ lẻ loi trên nước vắng làm tăng vẻ êm đềm, yên lành...Lăng Cô đúng là một địa điểm nghỉ mát lý tưởng cho những ai mê cảnh êm đềm, lắng đọng.

Bãi biển Lăng Cô ...

Ta dại ta tìm nơi vắng vẻ
Người khôn người đến chỗ lao xao... (NB Khiem)

Từ năm 2005, hầm Hải Vân khai trương, con đèo 21 km, trục lộ chính, con đường cái quan nối Nam- Bắc từ nhiều thế kỷ, từ ngày Huyện Trân qua đèo về làm dâu xứ Chàm, đã đóng vai phụ cho việc vận hành Nam Bắc. Ngày ngày hàng ngàn xe cộ từ bỏ Hải Vân, vận hành xuyên qua hầm, Đèo Hải Vân bớt sô bồ như trước, không còn cảnh xe tải, xe con lữ lượt tránh nhau trên đèo. Khách qua đèo là những người tò mò muốn ngắm Hải Vân, thưởng thức đường đèo,thăm thú như đi tham quan một điểm du lịch.

Câu ca dao:

Đường bộ thì sợ Hải Vân

Đường thủy thì khiếp sóng thần hang Dơi (*)

Coi bộ không còn đứng lâu rồi. Đường mòn cheo leo được thay bằng đường trải nhựa tốt, rộng, khách qua đèo chủ yếu với mục đích tham quan, ngắm cảnh nên thông thả, không vội vã cướp để đường tránh trời tối hay thời tiết xấu, tai nạn dường như không thấy nhắc tới. Thảo khấu rừng xanh, cộp dữ vùng núi không còn

nghe nữa. Dọc đường xe tourist nhan nhản, Tây Ba-lô tranh nhau thả bộ chụp ảnh, cướp nào dám ra. Còn sóng thần hang Dơi thì có lẽ chỉ là truyền thuyết của người xưa. Với những cánh bè mong manh, ngọn sóng hơi to dân gọi là sóng thần, thời nay, tàu to, máy tốt,, sóng hang Dơi có lẽ chẳng là gì cả! Thôi thì cái gì thuộc về quá khứ, cứ để yên trong quá khứ...

Tây Ba Lô xúm xít chụp ảnh từ trên đèo.

Mai Huy– April 2015

(*) lược lặt trên Net.

Gửi lên: **Lê-Thuy-Chi**

Ngày 22/4/4894 - Ất Mùi (8/6/2015)

www.vietnamvanhien.net